

DVADESET GODINA ISKUSTVA U DVJEMA KNJIGAMA

(Marica Čilaš Mikulić, Milvia Gulešić Machata i Sanda Lucija Udier, „Razgovarajte s nama! Udžbenik hrvatskoga jezika za razine A1 – A2”, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 2021; Marica Čilaš Mikulić, Milvia Gulešić Machata i Sanda Lucija Udier, „Razgovarajte s nama! Vježbenica hrvatskoga jezika za razine A1 – A2”, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 2022)

Iznimno uspješan i popularan niz udžbenika i vježbenica za učenje hrvatskog kao drugog i stranog jezika koji pod nazivom *Razgovarajte s nama!* objavljuje Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu obuhvaća udžbenike i vježbenice za razine A2 – B1, B1 – B2, B2 i B2 – C1 prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike, a nedavno je upotpunjen i zaokružen

novim izdanjem, udžbenikom i vježbenicom za razine A1 – A2. Prvo izdanje udžbenika *Razgovarajte s nama! Udžbenik hrvatskoga jezika za razine A1 – A2* autorica Marice Čilaš Mikulić, Milvije Gulešić Machate i Sande Lucije Udier objavljeno je u Zagrebu 2021. godine u izdanju Hrvatske sveučilišne naklade, a uz taj udžbenik iste su autorice godinu dana kasnije kod istog izdavača objavile i vježbenicu *Razgovarajte s nama! Vježbenica hrvatskoga jezika*

za razine A1 – A2. S obzirom na to da je u posljednje vrijeme vidljiv sustavan porast zanimanja za učenje hrvatskog jezika, a da na tržištu do pojave udžbenika i vježbenica iz serije *Razgovarajte s nama!* nije bilo (dovoljno) stručnih, suvremenih ni kvalitetnih nastavnih materijala, autorice su ovim, ali i svim ostalim udžbenicima i vježbenicama iz serije *Razgovarajte s nama!* napravile zaista veliki posao i neizmjerljivo pomogle kako onima koji hrvatski jezik uče tako i onima koji ga poučavaju.

Udžbenik *Razgovarajte s nama! Udžbenik hrvatskoga jezika za razine A1 – A2* i vježbenica *Razgovarajte s nama! Vježbenica hrvatskoga jezika za razine A1 – A2* namijenjeni su početnom učenju hrvatskoga jezika, tj. razvijaju i unapređuju temeljne komunikacijske, gramatičke i kulturne kompetencije osoba koje uče hrvatski kao drugi i strani jezik te su u potpunosti usklađeni sa Zajedničkim europskim referentnim okvirom za jezike. Predviđeni su za učenje tijekom većeg broja nastavnih sati (150 i više). Namijenjeni su prije svega radu u visokoškolskoj nastavi pa će od velike koristi biti ponajprije studentima kroatistike i slavistike u inozemstvu kao i onima koji hrvatski jezik dolaze učiti u Hrvatsku, ali i radu u različitim drugim, formalnim i neformalnim, oblicima nastave, primjerice na tečajevima hrvatskog jezika u Hrvatskoj i inozemstvu,

na individualnim tečajevima ili pak pri samostalnom učenju. Nastali su kao rezultat znanstvenih i stručnih istraživanja te dvaju projekata koji su se provodili na Croaticumu, temelje se na višegodišnjem iskustvu rada na objavljivanju udžbenika i vježbenica za poučavanje hrvatskog kao drugog i stranog jezika te na izradi opisnih okvira za različite razine učenja hrvatskoga jezika, no možda je najvažnije istaknuti da se u njima ogleda bogato dugogodišnje nastavno iskustvo autorica.

Autoricama Marici Čilaš Mikulić, Milviji Gulešić Machati i Sandi Luciji Udier ovo nisu prvi udžbenik i vježbenica s gramatičkim pregledom za početničku razinu učenja hrvatskog kao drugog i stranog jezika jer su već jedan udžbenički komplet, zajedno s Dinkom Pasini, izdale 2006. godine (*Hrvatski za početnike 1*, Hrvatska sveučilišna naklada). Taj udžbenički komplet doživio je mnogobrojna izdanja i velikom broju ljudi bio je mjesto prvog susreta s učenjem hrvatskoga jezika, no pojavila se potreba za njegovim sadržajnim i konceptijskim osvježavanjem. Stoga se, u odnosu na prethodni udžbenički komplet, ponajprije može zamijetiti da su novi udžbenik i vježbenica za početno učenje hrvatskog kao drugog i stranog jezika dimenzijama i prezentacijom sadržaja usklađeni s preostalim udžbenicima i vježbenicama iz serije *Razgovarajte s nama!*, vizu-

alno su bogatije opremljeni, tematski i sadržajno aktualizirani te su ponuđene gramatičke vježbe raznolikije i uklopljenije u tekstove kojima se razvija komunikacijska kompetencija. U odnosu na CD koji se može naći kao uobičajeni dodatak udžbenicima za učenje jezika najnoviji udžbenik i vježbenica iz serije *Razgovarajte s nama!* sadrže zvučne zapise dijaloga i tekstova kojima se može pristupiti skeniranjem QR-koda ili pak posjetom naznačene internetske stranice, što udžbenički komplet čini pristupačnijim i fleksibilnijim za uporabu.

Udžbenik *Razgovarajte s nama!* Udžbenik hrvatskoga jezika za razine A1 – A2 sastoji se od 15 cjelina i rječnika. Zanimljivost je da su u rječniku uz osnovne gramatičke informacije riječima pridodana i mjesta naglaska, što će svima, a napose onima koji bi se možda voljeli okušati u samostalnom radu, uvelike pomoći pri uvježbavanju izgovora. Rječnik sadrži prijevod ne samo na engleski nego i na španjolski jezik, čime se udžbenik otvara većem broju korisnika i čini sam proces ovladavanja novim leksikom učinkovitijim i jednostavnijim. U svakoj se od 15 cjelina udžbenika uz očekivane dijaloge i tekstove, vježbe razumijevanja, predstavljanja tematskog leksema i kolokacija, kulturoloških informacija, gramatičkih objašnjenja i vježbi te leksičkih i komunikacijskih vježbi, mogu, kao jedna od novosti, primije-

titi i pravopisna objašnjenja, kojima se inače u udžbenicima za poučavanje hrvatskog kao drugog i stranog jezika posvećuje manje pažnje, a mogu biti od pomoći svima koji uče hrvatski jezik, a napose onima koji se tek uče koristiti latiničnim pismom. Naslovi cjelina su redom: 1. *Dobar dan, dobro došli!*, 2. *Moja obitelj*, 3. *Kakvo je što? Kakav je tko?*, 4. *Što imamo? Koga imamo?*, 5. *Idemo na izložbu*, 6. *Odjeća i moda*, 7. *Što Hrvati jedi i piju?*, 8. *Što se mora, nije teško*, 9. *Moja kućica, moja slobodica*, 10. *Slobodno vrijeme*, 11. *Planovi i pokloni*, 12. *S kim ideš na more?*, 13. *Gdje je vaša zemlja?*, 14. *Pet do dvanaest* i 15. *Opet bismo posjetili Hrvatsku*. Premda je uz udžbenik objavljena i vježbenica, valja istaknuti da sam udžbenik sadrži mnogo dodatnih vježbi koje mogu pomoći kod praktičnog ovladavanja određenim gramatičkim ili leksičkim sadržajem. Izuzev toga autorice su u predgovoru istaknule da je udžbenik predviđen za rad s nastavnikom, no zahvaljujući prikladnim i svrsishodnim objašnjenjima gramatičkih i pravopisnih pravila na hrvatskom, engleskom i španjolskom jeziku, udžbenik može biti koristan i u samostalnom radu.

Razvidno je da je udžbenik proizašao iz rada u nastavi jer često donosi detaljnija pojašnjenja upravo onih mjesta u gramatici koja u nastavnoj praksi otvaraju najviše

pitanja i nedoumica poput primjerice razlike između upitnih zamjenica *kako* i *kakav* (3. cjelina), pojašnjenja uporabe prijedloga *u* i *na* (5. cjelina) i uporabe prijedloga *u* i *iz* te *na* i *s* (13. cjelina), tvorbe posvojnih pridjeva od imenica koje završavaju na *-a*, a koje označavaju osobe muškog roda (15. cjelina) i sl. Autorice su se vodile komunikacijskim potrebama pa su u posljednju cjelinu udžbenika uključile i kondicional, ali su, opravdano, izostavile vokativ i imperativ jer su se u nastavnoj praksi pokazali kao prevelik izazov na početnoj razini učenja. Dodatno je potrebno istaknuti da su pažljivo i sustavno objasnile i uporabu imenica uz brojeve. S obzirom na to da je riječ o mjestu čestog spoticanja i za polaznike naprednijih razina učenja hrvatskog jezika, vrlo je korisno već na početku učenja dobiti takav sažet pregled, kako za one koji uče tako i za one koji nemaju puno iskustva u poučavanju hrvatskog kao drugog i stranog jezika. Upravo je i svrha gramatičkih objašnjenja na hrvatskom jeziku, kako autorice i same ističu u predgovoru, pomoći nastavnicima, a svrha gramatičkih objašnjenja na engleskom i španjolskom pomoći osobama koje uče da se samostalno podrobnije upoznaju s gramatičkim ustrojstvom hrvatskoga jezika. Udžbenik je bogato ilustriran te tablično i grafički sustavno pregledno organiziran pa su nerijetko gramatička

pojašnjenja upotpunjena vizualnim prikazima kojima je namjera olakšati usvajanje pa i nasmijati onoga tko drži udžbenik u ruci (primjerice fotografija automobila koji ide *u more* i *na more* u 5. cjelini).

Autorice su u udžbeniku obuhvatile različite aspekte hrvatske kulture i nisu se zadržale samo na velikim središtima, nego su pažnju pridavale i manjim mjestima te njihovim lokalnim običajima i navikama. Tekstovi kojima se uvježbava čitanje i razumijevanje pragmatične su naravi, u njima se govori o povijesno značajnim osobama, zemljopisnim znamenitostima kao i drugim aspektima svakodnevne kulture i navika Hrvata, čime se onima koji tek upoznaju Hrvatsku produbljuje znanje o njoj i njezinoj kulturi, a nasljednim govornicima osnažuje povezanost s kulturnim identitetom. U udžbeniku je zastupljen i svakodnevni razgovorni jezik što dijaloge čini prirodnijima i stoga korisnijima jer će svakodnevnu komunikaciju učiniti jednostavnijom i manje artifičijelnom.

Vježbenica je dio udžbeničkog kompleta i prati gramatičko, leksičko i pravopisno gradivo izloženo u udžbeniku. Svaka od 15 cjelina završava malim rječnikom u kojem su autorice izdvojile najznačajnije obrađene riječi i ostavile prostora da svatko napiše prijevodnu inačicu na svojem jeziku. Nakon svake tri lekcije pripremljene

su vježbe ponavljanja koje u neformalnim oblicima učenja mogu biti pomoć u ponavljanju gradiva, a u formalnom obrazovanju mogu koristiti i kao priprema za ispit. Na kraju vježbenice nalaze se rješenja, zvučna vježbenica te tekstovi i rješenja zvučne vježbenice. Zvučna vježbenica bit će od velike pomoći svima onima koji sami uče hrvatski jezik jer se pomoću nje može na početnicima prilagođen način uvježbavati kako slušanje i izgovaranje tako i razumijevanje i pisanje. Autorice su osmislile raznolike vježbe koje potiču višestruko preslušavanje. Vježbenica završava konciznim, sustavnim i primjerenim gramatičkim pregledom upotpunjenim nizom konkretnih primjera te glagolskim dodatkom koji sadrži popis glagola iz udžbenika s informacijama o rekaciji.

Na koncu posve se sigurno može zaključiti da će udžbenik *Razgovarajte s nama! Udžbenik*

hrvatskoga jezika za razine A1 – A2 i vježbenica *Razgovarajte s nama! Vježbenica hrvatskoga jezika za razine A1 – A2* biti nezaobilazni svima onima koji odluče posvetiti svoje vrijeme učenju hrvatskog jezika. I premda bi se laiku moglo učiniti da su u usporedbi s višim razinama učenja udžbenici za početnike najjednostavniji za pripremu, istina je posve suprotna – osmisliti, napisati i provjeriti nastavne materijale, a zatim poučiti i uvježbati osnove bilo kojeg jezika, a u ovom slučaju hrvatskog, zahtjevan je i dugotrajan posao koji iziskuje ne samo znatan napor i iskustvo nego i stručnost, znanstvenu načitanost te praktičnu pronicljivost u odabiru i prezentaciji gramatičkog, leksičkog i kulturološkog sadržaja koji je neophodan za ovladavanje temeljnom razinom poznavanja jezika. Bez sumnje se može reći da su autorice uspjele u tom naumu!

Lidija Ban Matovac